

TARASTEN KIERTOTALOUSALUE

Otalimisammalen esiintymisselvitys 2026

Asiakkaan yhteyshenkilö

Petri Järvensivu

Envineer Oy

Ari Järvinen

etunimi.sukunimi@envineer.fi

www.envineer.fi

Y-tunnus: 2850396-1

Projektinnumero:

Sisältö

Tiivistelmä.....	4
1 Johdanto	5
2 Aineisto ja menetelmät	6
3 Tulokset ja niiden tulkinta	7
3.1 Esiintymän nykytila.....	7
3.2 Johtopäätökset.....	8
Viitteet.....	9

Tiivistelmä

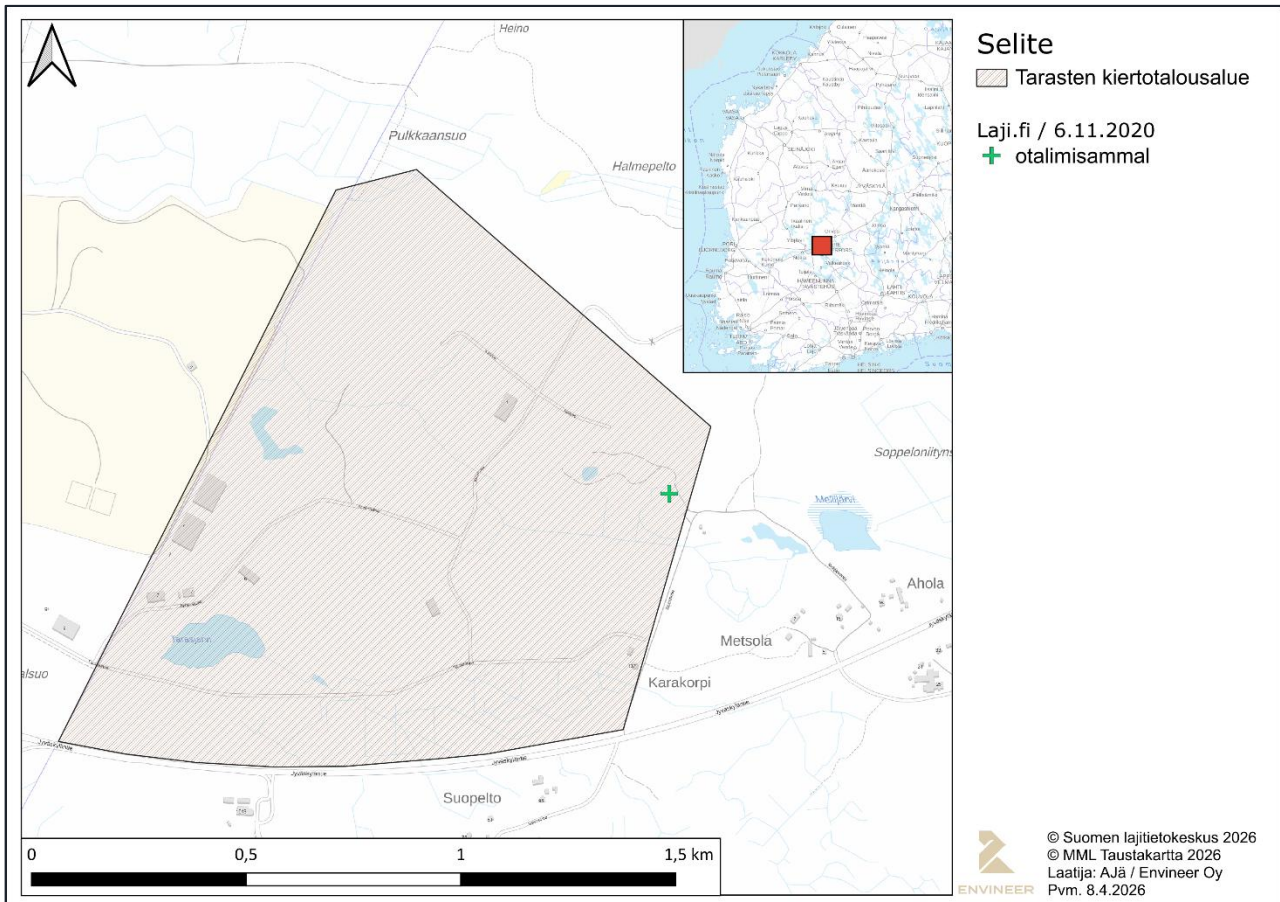
Tarasten kiertotalousalueen laajennustöiden luvituksen yhteydessä tietokannasta (Laji.fi) löytyi yksi havainto erittäin uhanalaisesta (EN) ja erityisesti suojeltavasta otalimisammalesta (*Lophocolea bidentata*). Lajin elinympäristön nykytila ja mahdollinen esiintyminen kohteessa selvitettiin maastokäynnillä 2.4.2026 noin klo 10-12.

Tarkastuksessa ei havaittu otalimisammalta. Havaintojen perusteella kohdealueen olosuhteet eivät nykytilassa vastaa lajin elinympäristövaatimuksia, sillä varjostavan puuston poistaminen on pysyvästi muuttanut kohdekuvion olosuhteita ja lajistoa. Myös alueella sijainneen tihkupinnan ominaispiirteet ovat enää heikosti erottuvat.

Otalimisammalen mahdollisen esiintymän säilyttäminen, tai kuvion olosuhteiden palauttaminen lajin elinympäristövaatimuksia vastaavaksi ei maastohavaintojen perusteella ole mahdollista.

1 Johdanto

Tarasten kiertotalousalue sijaitsee Kangasalla Jyväskylätien (VT 9) pohjoispuolella Tarasten alueella, noin 2 km etäisyydellä Ruutanan taajamasta ja n. 15 km etäisyydellä Tampereen keskustasta. Rakennusluvan käsittelyn yhteydessä alueelta löytyi havaintokirjaus erittäin uhanalaisen otalimisammal (*Lophocolea bidentata*) esiintymästä, joka nyt tarkistettiin. Havainto sijoittuu Tarasten Kiertotalousalue Oy:n omistaman kiinteistön itäosaan (Kuva 1-1). Alueella on aiemmin havaittu lähde, jonka luonnontilaisuus on sittemmin voimakkaasti heikentynyt.

Kuva 1-1. Lajihavainnon sijainti Tarasteen kiertotalousalueella.

Maastotyön ja sammallajiston määrytykset teki biologi (FM) Ari Järvinen Envineer Oy:stä.

2 Aineisto ja menetelmät

Kiertotalousalueella sijaitsevaa havaintoa koskevat tiedot haettiin 1.4.2026 Suomen lajitietokeskuksen laji.fi -palvelusta. Havaintoa koskevaksi lisätiedoksi oli kirjattu ”lähdehetteikön kostea tihkupinta, rantakeuhkosammalten (*Marchantia polymorpha*) seassa. Lajimääritys varmistettu mikroskoopilla - määrittäjä Antti Kotilainen 30.11.2020, löytäjä Niko Selin 6.11.2020.”

Otalimisammal on Suomessa erittäin uhanalainen (EN, Hyvärinen ym. 2019) ja erityisesti suojeltavaksi säädetty (LSL 75 §) maksasammallaji. Kirjallisuuden mukaan otalimisammal on lähdepurojen laiteiden sekä lähdevaikutteisten, kosteiden ja rehevien lehti- ja sekametsien laji, joka esiintyy tyypillisesti muiden lähteikkösammalten seurassa. Tavallisia seuralaisia ovat mm. hetealvesammal (*Chiloscyphus polyanthos*), monet lehvasammalet, rahkasammalet sekä laholimisammal (*Lophocolea heterophylla*). (Tran Minh & Laaka-Lindberg 2009).

Otalimisammalen havaintopaikan ja sen lähiympäristön kasvillisuus selvitettiin maastossa 2.4.2026 noin klo 10-12 (Kuva 2-1). Selvityksessä tarkasteltiin erityisesti alueella esiintyvää sammalajistoa. Samalla havainnoitiin alueen olosuhteita sekä vallitsevaa putkilokasvillisuutta (pääosin lakastuneita kasveja).

Kuva 2-1. Sammalselvityksen reittijälki. Lähteisyyden ja lehtokasvillisuuden esiintymistä selvitettiin esiintymään kytkeytyviltä alueilta.

3 Tulokset ja niiden tulkinta

3.1 ESIINTYMÄN NYKYTILA

Otalimisammalta ei havaittu. Havaintopaikalla kasvillisuus on ominaispiirteiltään rehevää (mm. ruusukesammal, lehtolehväsalmmal, hiirenporras) ja osittain pysyvää kosteutta indikoivaa (ainakin hetealvesammal, luhtakuirisammal, otaluhtasammal). Puuston poistamisen jälkeen lajistossa ovat kuitenkin voimakkaasti runsastuneet näkyvät pioneerilajit, kuten niittyliekosammal, vadelma ja kastikat (Kuva 3-1). Heinien kasvun voimistumisen takia kosteapohjainen kuvio erottuu ympäristöstään heikosti ja on ominaispiirteiltään umpeen kasvava. Alkuperäisen havainnon yhteydessä mainittua seuralaislajia (rantakeuhkosammal) ei löytynyt alueelta, vaikka laji on elinpaikoillaan yleensä varsin helposti löydettävissä.

Kuva 3-1. Pohjakerroksen kasvillisuuden perusteella tihkupinta sijaitsee tässä luiskassa.

Havaintopaikka ei nykytilassaan vaikuta soveltuvan kosteaa pienilmastoa (Suomen ympäristökeskus 2022) ja pohjaveden vaikutusta suosivan otalimisammal elinympäristöksi (Kuva 3-2). Kuvion rehevä kenttäkerroksen kasvillisuus (lehtipuut, heinät) antanee sammalille jonkin verran suojaa, mutta samalla se myös tukahduttaa ja haihduttaa tehokkaasti vettä.

Kuva 3-2. Alueen kosteusolot ovat silmämääräisesti arvioituna pysyvästi muuttuneet. Harmaaleppää ja pajuja kasvaa kuviolla runsaasti.

3.2 JOHTOPÄÄTÖKSET

Maastoselvityksen perusteella kohdekuviolla tai sen ympäristössä ei esiinny erityisesti suojeltavaa otalimisammalta. Kohdekuvion pohjakerroksen kasvillisuudessa on vielä viitteitä tihkupintalähteestä (keskeisimmät hiirenporras, hetealvesammal, erilaisten lehvasammalten yleinen runsaus), vaikka puuston poistaminen onkin selvästi ja pysyvästi muuttanut alueen kasvillisuutta sekä olosuhteita. Yleisesti ottaen pioneeri- ja niittylajien runsastuminen, sekä varsinaisten lähdelajien niukkuus indikoi olosuhteiden muutoksen laaja-alaisuutta ja pysyvyyttä. Myös pohjavesivaikutus on saattanut heikentyä. Tihkupinnan alapuolella sijainneen lampareen reunoilla tai pohjassa ei ollut vesikasvillisuutta tai rahkasammalia, vaan vettynyttä heinää, mikä viittaa sulamisvesistä syntyneeseen, kausikuivaan muodostumaan.

Maastotyö tehtiin kasvukauden ulkopuolella, eikä putkilokasveja siksi voitu määrittää kattavasti. Sammallajiston osalta kartoitus keskittyi otalimisammalten etsimiseen ja lähdelajien kartoitukseen. Valtaosa sammalmäärityksistä tehtiin maastossa luopin avulla, vain yksittäisiä lajeja (pääasiassa lehvasammalia) tarkistettiin näytteistä. Metsä- ja niittylajeja ei pääsääntöisesti määritetty lajilleen.

Viitteet

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) (2019). Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. <http://hdl.handle.net/10138/299501>

Suomen lajitietokeskus. (2026). Laji.fi-havainnot. Viitattu 1.4.2026.

Suomen ympäristökeskus. (2022). Otalimisammal. Syken lajiesittelyt. Päivitetty 28.4.2022. Viitattu 8.4.2026. www.ymparisto.fi/luontodirektiivilajiesittelyt.

Tran Minh, M. & Laaka-Lindberg, S. (2009). *Lophocolea bidentata* var. *bidentata* – vaarantunut. Teoksessa: Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. & Syrjänen, K. (toim.). (2009). Suomen uhanalaiset sammat. S. 144–146. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. <http://hdl.handle.net/10138/38824>

ENVINEER

envineer.fi